

ВІСНИК

№2/2021

БУДІВЕЛЬНОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

ЗМІСТ

СТОРІНКА ПРЕЗИДЕНТА БУДІВЕЛЬНОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ ГЕРОЯ УКРАЇНИ П.С. ШИЛЮКА

стор. 3

Тези виступу Президента Будівельної палати України, Героя України П.С. Шилюка на Круглому столі «Достойна заробітна плата, гідні та безпечні умови праці на будівництві – шлях до скорочення відтоку кваліфікованих кадрів» - 17 березня 2021р.

ЗАХОДИ БУДІВЕЛЬНОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

стор. 6

Збереження та примноження трудового потенціалу галузі –
Круглий стіл

стор. 11

Механізми реалізації державної політики щодо впровадження BIM-
технологій – засідання комітету БПУ

стор. 13

Доповідь Голови комітету Будівельної палати України з питань розвитку
нових інформаційних технологій у будівництві, віце-президента БПУ,
к.е.н. М.А.Величко на засіданні комітету БПУ 25 березня 2021 року

У ПРОФІЛЬНОМУ КОМІТЕТІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

стор. 16

Реформування системи архітектурно-будівельного контролю
продовжується

© Будівельна Палата України

02072, м. Київ, вул. Є.Чавдар, 3

тел.:+38 (044)360-40-91, +38 (044)577-39-47, факс +38 (044)577-39-57,

Сайт: <http://www.budpalata.com.ua>

Шановні колеги, Ваші думки, побажання та пропозиції, зокрема і інформаційні матеріали, які б Ви хотіли розмістити на сторінках «Вісника Будівельної палати України», прохання надсилати за адресою budpalata@ukr.net

СТОРИНКА ПРЕЗИДЕНТА БУДІВЕЛЬНОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ ГЕРОЯ УКРАЇНИ ПЕТРА СТЕПАНОВИЧА ШИЛЮКА

Тези виступу на Круглому столі «Достойна заробітна плата, гідні та безпечні умови праці на будівництві – шлях до скорочення відтоку кваліфікованих кадрів» - 17 березня 2021р.

Шановні колеги!

Сьогодні маємо нагоду обговорити дуже важливі аспекти роботи будівельного комплексу країни – саме ті, від яких залежить кадровий потенціал галузі.

Всі ми з вами так чи інакше належимо до категорії керівників - підприємств, компаній – і добре знаємо, як за останні роки змінився ринок праці в Україні. Дефіцит кадрів, передовсім досвідчених, кваліфікованих, став уже звичною справою у багатьох галузях. Будівельна - не виняток.

Але перш ніж перейти безпосередньо до тематики нашого Круглого столу, хотів би навести деяку статистику роботи галузі.

На недавньому засіданні Ради Будівельної палати ми говорили, що за **підсумками 2020 року індекс будівельної продукції склав 104,0%**.

Деяко гіршими були результати **у житловому будівництві**. Минулого року у цьому важливому сегменті вийшли лише на **81,5%** порівняно з 2019 роком.

Причин такого зниження виявилось, на жаль, багато - пандемія, падіння купівельної спроможності населення, фінансові проблеми кількох великих забудовників у Києві.

Але багато проблем додала і плутанина, нерозбериха, непослідовність з реформуванням системи архітектурно-будівельного контролю.

Дуже сподіваємось, що Верховна Рада, Уряд, виконавча влада нарешті дійдуть згоди і оперативно здійснять заходи, які дозволять розблокувати будівельний ринок, повернути арх-будконтроль у правове поле.

Свої пропозиції і рекомендації цього Будівельна палата надавала профільному Комітету Верховної Ради та в Мінрегіон.

За будівельниками справа не стане.

Ми без розкачки почали новий будівельний рік.

Попередні дані за перші місяці 2021 року **Очікуємо, що відсутнього імпульсу надасть продовження в 2021 році** національної програми «Велике будівництво», яка охопила по суті всі регіони. Планується збудувати 500 об'єктів, зокрема, школи, лікарні, дитсадки, інші об'єкти соціального призначення.

Тут важливо, щоб будівельні організації на місцях активніше працювали з місцевою владою, знаходили своє місце у регіональних програмах будівництва об'єктів.

Ми також очікуємо, що запрацюють анонсовані програми іпотечного кредитування.

Добре, що з 1 березня набула реального вигляду програма «Доступна іпотека 7%».

Планується в рамках цієї програми видати у 2021 році 5 млрд грн кредитів для 5 тисяч сімей.

Водночас оголошено, що Уряд працюватиме над можливістю іпотечного кредитування під 5% у 2021 році.

Це дуже позитивні кроки.

Адже нове будівництво гостро потребує додаткових коштів, а доходи населення за період карантину зменшилися. Тому активізація фінансових механізмів - іпотеки, лізингу та інших могла б позитивно вплинути на динаміку будівництва житла, на ліквідацію довгобудів.

До речі, цих довгобудів по країні нині налічується понад 120 проблемних об'єктів, куди вкладали кошти понад 100 тис громадян.

Всі вони зіткнулися з тим, що мають низький рівень захисту своїх прав, своїх інвестицій.

Днями у профільному Комітеті Верховної Ради знову обговорювали питання вдосконалення фінансових механізмів будівництва житла, захисту приватного інвестора. Чекаємо на законодавче закріплення всіх позитивних новацій.

Ситуацію треба виправляти, у тому числі шляхом залучення іноземних інвестицій.

От зявилося повідомлення, що Україна планує залучити у німецького уряду 22,1 млн євро на п'ять років на будівництво і ремонт житла для внутрішньо переміщених осіб та місцевих жителів Краматорська і Северодонецька, які постраждали внаслідок збройної агресії РФ. В рамках проекту планується будівництво 500 квартир.

Дай Боже, як кажуть. Треба продовжувати цю лінію, знаходити різні джерела надходження коштів на будівництво житла.

А для цього потрібні чіткі правила гри на ринку, система захисту інвестицій, зокрема, іноземних.

В контексті тематики нашого Круглого столу хотів би привернути увагу до наступного.

Важливо відзначити, що в будівельній галузі на сьогодні номінально збереглася середньооблікова кількість штатних працівників – **195,7 тис. на початку 2020 року і стільки ж на кінець року**. Хоча були невеликі коливання у другому кварталі, викликані зниженням економічної активності наших підприємств.

При цьому зменшилась і кількість вакансій - з 23 тис. у 2019р. до 13 тис. у 2020 році.

Тобто в галузі наявна стабільна кадрова основа, яку потрібно зміцнювати і нарощувати, прогнозуючи зростання обсягів будівництва.

Далі. Я вже звертав увагу на те, що в країні **за статистикою активне будівництво ведеться у 6-7 регіонах**, які дають майже дві третини усіх виконаних робіт в країні.

Водночас у 14 регіонах будівництво ведеться в межах 1-2 відсотків, плюс-мінус.

У столиці м.Києві – 21,6 % від загального обсягу виконаних робіт (97,8 до 2020р.), в Одеській області – 14,0% (145%), Дніпро-

петровській – 8,9% (85%), Харківській – 7,2% (92,2), Київській і Львівській – біля 7% (116% і 122% відповідно).

Дещо знизили темпи у Вінницькій області (5,4%), порівняно з успішними 2020-2019 рр.

Такі суперечливі показники свідчать про те, що фінансові, матеріальні ресурси розподіляються по країні дуже нерівномірно.

Отже, тут **має місце незбалансований розвиток територій, а значить загострюються проблеми і на ринку праці.**

Передовсім, активуються внутрішні міграційні потоки. Люди з депресивних територій виїждять у пошуках роботи, зрозуміло, переважно до столиці або й за кордон.

За статистикою (дані Держслужби зайнятості) у нас більше половини областей мають рівень безробіття вищий, ніж у середньому по Україні. Наприклад, у Києві та Київській області рівень безробіття – 6,6%, тоді як, приміром, у Кіровоградській, Волинській, Чернігівській, Херсонській – вдвічі вищий.

Безумовно, децентралізація, збільшення фінансових можливостей органів місцевого самоврядування повинні вирівняти ситуацію, але ніхто не відміняв роль держави, центральних виконавчих органів у цих процесах.

Знаю, що у розвинених країнах Європи, в США, такі питання відслідковуються відповідними міністерствами, вживаються певні кроки до збалансованого розвитку територій.

Щодо рівня зарплат у галузі. Вони тривалий час залишаються, за даними Держстату, нижчими, ніж у середньому і по економіці і, зокрема, по промисловості.

У грудні 2020 року середня заробітна плата штатних працівників у **будівництві була 11,5 тис.грн.**

В економіці – 14,1 тис.грн, у промисловості – біля 15 тис грн.

На жаль, дещо **збільшилися і борги по зарплаті**. На кінець 2020 року на підприємствах галузі заборгували понад 49 млн.грн, а це 113,5% до початку 2020 року.

Тому, наголошую, всім нам – і керівникам підприємств галузі, і профспілкам, і керівництву Будівельної палати, звичайно, слід постійно тримати у полі зору питання розміру зарплат та їх своєчасної виплати, як і питання охорони праці. Це важливий аспект нашої роботи.

Другий момент. Будівельна галузь залишається однією з «тіньових» на ринку праці.

За офіційними даними, у 2020 року майже 17% від усього неформально зайнятого населення працювало у будівництві. Це стільки ж як в оптовій і роздрібній торгівлі.

У промисловості – 6% неформально зайнятих.

Зрозуміло, що таке становище породжує неналежні умови праці, нехтування вимогами правил безпеки, прихований травматизм, зарплати у конвертах, плинність кадрів на окремих підприємствах.

Відповідно, цей стан речей не може стимулювати молодих робітників іти працювати на будівництво.

Треба тут сказати і про зовнішній чинник, адже Україна вже давно вмонтована у європейський ринок праці. А на ньому йде серйозна конкуренція за кваліфіковану робочу силу.

У Польщі, наприклад, вже кілька років діють спеціальні пільгові режими працевлаштування для українців. За статистикою 2020 року – в кожній п'ятій компанії в Польщі працюють українці. 19% всіх великих компаній, які знаходяться на території Польщі, наймають саме українців.

При цьому мінімальна зарплата в Польща майже втричі вища, ніж в Україні.

У Німеччині набули чинності нові полегшені правила працевлаштування кваліфікованих робітників з країн-нечленів Євросоюзу.

Німеччина старіє, як і Україна, але на відміну від нас може дозволити собі купувати молоді кадри, перетягувати їх до себе високими зарплатами, кращим рівнем життя.

Через відомі карантинні обмеження зараз цей процес перетікання робочої сили дещо уповільнився, але це не привід для заспокоєння.

Зацікавленість нашої молоді в отриман-

ні професійно-технічної освіти – теж має регіональні відмінності.

Якщо в Києві набір учнівської молоді відбувається на досить стабільному рівні, є навіть конкурс на будівельні спеціальності – про це нам кажуть керівники закладів профтехосвіти, то в регіонах з цим є проблеми.

Що ми можемо зробити в цій ситуації?

Вважаю, шановні колеги, що якість робітничих кадрів залежить від того, які умови праці і зарплати ми їм запропонуємо, який соціальний пакет, як буде організовано навчання у професійних закладах освіти.

Тут варто сказати, що Будівельна палата та наші підприємства – члени Палати розвивають ділові зв'язки з освітянськими структурами і спільно, в міру можливостей, вирішують питання підготовки молодих кадрів.

Йдеться про запровадження елементів дуальної освіти, коли молодь отримує змогу поєднувати теоретичний курс навчання з практикою безпосередньо на наших підприємстві, розробку професійних стандартів, про проведення конкурсів професійної майстерності.

Також хочу наголосити на тому, що не слід забувати і про питання оновлення матеріальної бази професійних начальних закладів. Вони зараз не в кращому стані, тому окремі будівельні організації чим можуть допомагають і підтримують такі заклади, зокрема, займаються цим у Корпорації «ДБК-Житлобуд».

Цю справу варто продовжувати і розвивати.

Шановні учасники зібрання!

Сьогодні, сподіваюсь, і шановний Василь Миколайович Андреев – голова всеукраїнської профспілки, член Ради Палати, і шановні керівники закладів професійної освіти, виробничих підприємств, організатори галузі дадуть свою ґрунтовну оцінку означених проблем,

Давайте разом активно попрацюємо і виробимо ділові пропозиції – і для себе, і для державних структур. Бо питання, які ми тут обговорюємо – це питання розвитку галузі, економіки держави в цілому.

Бажаю всім успіхів у роботі і запрошую до конструктивного обговорення.

ЗАХОДИ БУДІВЕЛЬНОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

Збереження та примноження трудового потенціалу галузі – Круглий стіл

17 березня за програмою Міжнародної будівельної виставки InterBuildExpo-2021 у Києві відбувся Круглий стіл «Достойна заробітна плата, гідні та безпечні умови праці на будівництві – шлях до скорочення відтоку кваліфікованих кадрів», організований Будівельною палатою України та Профспілкою працівників будівництва і промисловості будматеріалів України.

Президент Будівельної палати, Герой України Петро Шилюк, відкриваючи засідання, повідомив, що в роботі Круглого столу беруть участь представники органів державної влади, Мінрегіону, Міносвіти, профспілок, будівельних організацій, науковці.

Учасників Круглого столу привітали: голова профільного комітету Верховної Ради України, член Ради Будівельної палати Андрій Клочко, перший заступник міністра розвитку громад та територій України Василь Лозинський, президент Українського союзу промисловців і підприємців Ана-

толій Кінах, інші почесні гості.

Вів засідання перший віце-президент Будівельної палати Станіслав Сташевський. Засідання проходило в комбінованому режимі, з використанням засобів відео-конференції.

Петро Шилюк у ході свого виступу перед учасниками Круглого столу передовсім проаналізував підсумкові результати роботи будівельної галузі у 2020 році.

Зокрема, він звернув ува-

гу на зниження обсягів будівництва житла в країні. Минулого року у цьому важливому сегменті вийшли лише на 81,5% порівняно з 2019 роком. При цьому загальна площа житла введеного в експлуатацію склала 5,749 млн квм. У 2019 році було, як відомо, 11 млн. кв. м.

Причин такого зниження виявилось багато – пандемія, падіння купівельної спроможності населення, фінансові проблеми кількох великих забудовників у Києві, сказав Петро Шилюк.

Водночас він підкреслив, що проблем додала і плутанина, непослідовність з реформуванням системи архітектурно-будівельного контролю.

Дуже сподіваємось, наголосив керівник Будівельної палати, що Верховна Рада України та Уряд нарешті дійдуть згоди і оперативно здій-снять заходи, які дозволять

розблокувати будівельний ринок, повернути арх-буд-контроль у правове поле.

Свої пропозиції і рекомендації щодо цієї реформи, вироблені в експертному середовищі, Будівельна палата доводила профільному Комітету Верховної Ради та Мінрегіону.

Зокрема, за словами Петра Шилюка, слід передати більше повноважень і відповідальності у сфері будівництва на місця, водночас об'єднати зусилля місцевого самоврядування і будівельних організацій, які працюють на території громади, унормувати договірні відносини між ними. З огляду на відміну пайової участі у розвитку інфраструктури пропонується, що забудовник передавав би громаді 2-3 відсотки новозбудованого житла. Це дозволило б зменшити корупційні прояви, водночас сприяти у вирішенні житлової проблеми для громадян, які потребують соціальної допомоги.

Він зазначив далі, що державні органи повинні активніше формувати політику збалансованого розвитку регіонів, оскільки нинішній стан у цій сфері негатив-

но впливає на ринок праці, особливо у частині міграції (як внутрішньої так і зовнішньої) трудових ресурсів.

За статистикою (дані Держслужби зайнятості) в Україні більше половини областей мають рівень безробіття вищий за середній. Наприклад, у Києві та Київській області рівень безробіття – 6,6%, тоді як, приміром, у Кіровоградській, Волинській, Чернігівській, Херсонській – вдвічі вищий.

Безумовно, децентралізація, збільшення фінансових можливостей органів місцевого самоврядування повин-

ні вирівняти ситуацію, але ніхто не відміняв роль держави, центральних виконавчих органів у цих процесах.

Приміром у розвинених країнах Європи, в США, такі питання відслідковуються відповідними міністерствами, вживаються певні кроки до збалансованого розвитку територій.

Петро Шилюк докладно зупинився на питаннях формування заробітної плати у будівництві, підготовки кадрів, умов та безпеки праці. Зокрема, на його думку, мають бути законодавчо закріплені договірні відносини між роботодавцем, навчальним закладом та набувачем освіти. Будівельні організації по змозі могли б брати участь в оновленні матеріальної бази закладів професійної освіти.

Профільне Міністерство, сказав Петро Шилюк, у свою чергу також повинне брати активнішу участь у формуванні ринку праці, вивчати і впливати на його якісні і кількісні параметри.

Питанням захисту ін-

тересів будівельників, забезпечення безпеки праці, розвитку системи професійної освіти був присвячений виступ голови Профспілки працівників будівництва і промисловості будматеріалів України, члена Ради Будівельної палати Василя Андреева.

Він, зокрема звернув увагу на існуючий високий відсоток тіньової зайнятості у будівельній галузі. Це значним чином впливає, крім іншого, і на безпеку праці, рівень травматизму. Щороку в середньому на будовах стається 300 смертельних випадків і майже 1000 випадків тяжкого травмування.

Василь Андреев наголосив на тому, що питання заробітної плати, створення безпечних умов праці, формування соціального пакету є визначальними на ринку праці.

Перший заступник міністра Мінрегіону Василь Лозинський, виступаючи на Круглому столі, повідомив, що 29 березня планується провести презентацію законопроекту щодо реформування державного регулювання у сфері місто-

будування. За його словами, наступного тижня цей законопроект, який вже підтримали учасники будівельного ринку, має бути поданий на розгляд до профільного комітету Верховної Ради, і до кінця весни закон має бути прийнятий.

Зокрема, проектом передбачається, що органи місцевого самоврядування будуть здійснювати контроль над будівництвом об'єктів 1,2,3 класу наслідків, припинять незаконне будівництво, а за об'єктами підви-

щеної небезпеки нагляд здійснюватиме Мінрегіон, Державна інспекція архітектури і містобудування, яка буде створена замість ДАБІ.

Цього року виділяються 53 млн. грн. на перегляд 23 ДБН і 132 держстандартів, додав він.

Президент УСПП Анатолій Кінах у своєму виступі наголосив на важливих аспектах економічного розвитку країни, зокрема, тих, які стосуються модернізації промисловості, притоку інвестицій, імпортозаміщення, доступу до кредитних ресурсів, створення нових робочих місць.

За його словами, в Україні за підсумками 2020 рік питома вага імпорту в державних замовленнях склала 46%, що набагато більше, ніж у країнах Європейського Союзу, США. «Ми дуже активно «фінансуємо» робочі місця за кордоном, величезний обсяг робіт виконується іноземними компаніями там, де могли б організовано і якісно працювати вітчизняні виробники, у тому числі у будівельній галузі», – зазначив він.

Слід ставити на порядок денний питання підготовки кваліфікованого трудового ресурсу країни, сказав далі Анатолій Кінах, активізувати соціальний діалог між роботодавцями, профспілками та урядом з метою створення якісного ринку праці, забезпечення інтересів робітників, передовсім у частині формування заробітної плати.

З цією метою треба відновити діяльність Національної тристоронньої ради з соціально-економічного розвитку при Президенті України, наголосив він.

Ірина Шумик – генеральний директор директорату професійної освіти Міністерства освіти та науки України у своєму виступі на засіданні розповіла про особливості діяльності системи професійної освіти на нинішньому етапі. За її словами, на сьогодні у 14% від усіх професійних закладів готують кваліфікованих робітників для будівельної галузі – це майже 30 тис. учнів. Майже 80% з них ідуть працювати за здобутим фахом. Минулого року було створено 5 сучасних навчально-практичних центрів за будівельними професіями та 9 – за суміжними. Активно впроваджується дуальна система освіти, де 70% навчального часу реалізується на реальному виробництві.

Ірина Шумик відзначила роботу Будівельної палати, ряду будівельних компаній в організації конкурсів за професіями, розробці нових навчально-методичних програм, професійних стандартів, підвищенні кваліфікації педагогічного складу.

Про практичний досвід роботи з кадрами на виробництві розповів голова правління ПрАТ «ДБК-4» (м.Київ) Володимир Романенко. За його словами, щороку на підприємстві приходять виробничу практику до 50 учнів закладів профосвіти, але нагальним питанням нині є не лише підготовка кадрів, але й їх закріплення.

На підприємстві розроблена і діє програма соціального забезпечення працівників. Велика увага приділяється вдо-

сконаленню умов праці, дотриманню вимог правил безпеки, в рамках соціальної допомоги укладаються угоди про медичне страхування, діють власні заклади відпочинку та оздоровлення. Працівники мають змогу придбати на пільгових умовах власне житло або взяти його лізинг, бажаним надається гуртожиток.

Віце-президент Будівельної палати, кандидат економічних наук, директор ПП «Металомонтаж» (м.Дніпро)

Марина Величко присвятила свій виступ питанням формування фонду оплати праці у будівництві, продуктивності праці, зменшення трудовитрат.

Про особливості реалізації кадрового потенціалу в умовах виробництва, впровадження європейських стандартів у роботі з персоналом розповіли заступниця генерального директора СП «Основа – Солсиф» Ірина Петченко, генеральний директор ТДВ «Біло-

церківський кар'єр», член Ради БПУ Олександр Марченко.

Про новачки у навчальних програмах підготовки інженерних кадрів для галузі розповів віце-президент Будівельної палати, ректор КНУБА Петро Куліков

В обговоренні на Круглому столі також взяли участь представники Інституту демографії і соціальних досліджень НАН України: старший науковий співробітник, кандидат

економічних наук Ірина Новак та завідувач відділу міграційних досліджень, кандидат економічних наук Олексій Позняк.

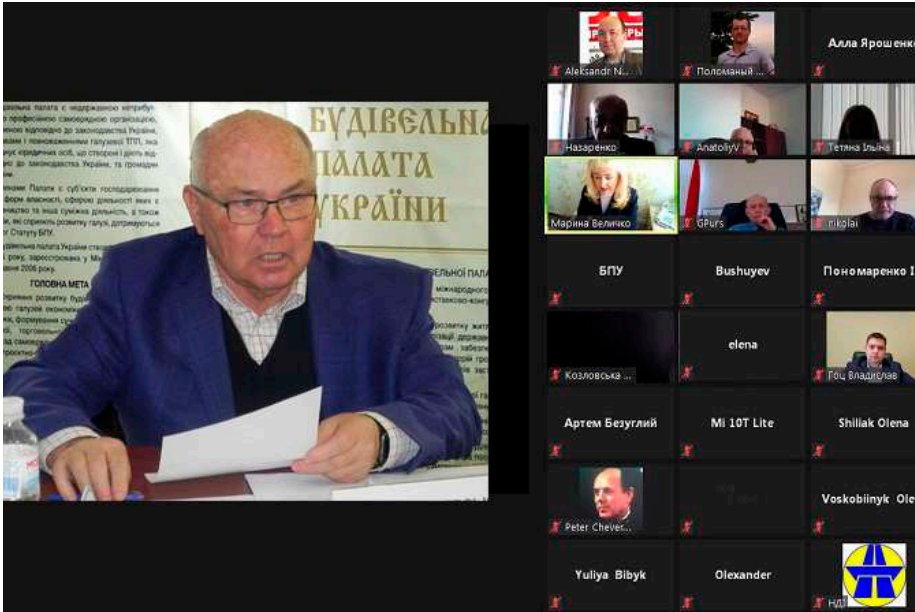
В ході дискусії учасники Круглого столу висловили низку пропозицій з обговорюваних питань, також були дані компетентні відповіді на запитання в режимі он-лайн.

Учасники засідання ухвалили Підсумковий документ, який буде опублікований згодом.

Механізми реалізації державної політики щодо впровадження BIM-технологій – засідання комітету БПУ

Відбулося засідання Комітету Будівельної палати України з питань розвитку нових інформаційних технологій у будівництві.

На обговорення була винесена тема: «Механізми реалізації державної політики щодо впровадження BIM-технологій у будівництві як інструменту для подальшого реформування, модернізації та цифрової трансформації будівельної галузі України, відповідно до Урядової Концепції впровадження в Україні BIM-технологій у будівництві».

Учасників засідання, яке проходило в режимі відео-конференції, привітав перший віце-президент Будівельної палати Станіслав Сташевський.

Він наголосив на актуальності обговорюваної теми і зазначив, що Будівельна палата, як провідна громадська асоціація галузі, долучилася до розробки даної

Концепції.

«Ми неодноразово обговорювали цю тематику на наших засіданнях, наукових конференціях, залучали партнерські організації. Така робота дала свої результати. Наші пропозиції щодо впровадження BIM-технологій у будівництві враховані при формуванні Концепції», – сказав він.

Тепер належить іти далі – до конкретних кроків щодо розробки законодавчої та нормативної бази, тобто

тих питань, які передбачені першим етапом Концепції.

У своїй доповіді голова комітету, віце-президент БПУ Марина Величко поінформувала про основні положення Концепції впровадження технологій будівельного інформаційного моделювання (BIM-технологій) в Україні, а також плану заходів з її реалізації.

Вона також проаналізувала процеси підготовки до прийняття національних стандартів, які визначають основні вимоги до проектної документації та проведення експертизи з урахуванням імплементації BIM-моделювання.

Доповідач, зокрема звернула увагу авторів зміни до ДБН на те, що тільки на другому етапі Концепції (2023-2025р.) пропонується забезпечити реалізацію пілотних проектів будівництва з використанням будівельного інформаційного моделювання. Тому на наш погляд, основний документ стосовно складу та змісту

проектної документації повинен кореспондуватися з програмою заходів щодо імплементації BIM-технологій в Україні і не вимагати від проектувальника неможливого, зазначила вона.

У роботі комітету взяли участь та виступили представники державних профільних органів – заступниця голови Комітету Верховної Ради України Олена Шуляк, заступниця міністра Мінрегіону Наталія Козловська, керівники структурних підрозділів міністерства – Олена Воскобійник, Катерина Іванова, Ірина Пономаренко, представниця Укрдержбудекспертизи Олена Берендеєва.

З аналізом різних аспек-

тів впровадження BIM-технологій в Україні, зокрема, у питаннях ціноутворення, виступили: президент Академії будівництва України Іван Назаренко, один з осноположників системи ціноутворення в Україні, віце-президент БПУ Анатолій Беркута, директор ДерждорНДІ ім.Шульгіна Артем Безуглий, президент Спільноти наукових та інженерних об'єднань України Микола Кірюхін, директор Центру сталевих проектування В'ячеслав Колеснік, завідувач кафедри управління проектами КНУБА Сергій Бушуєв, директор та головний архітектор ТОВ "Центробудпроект" Владислав Гоц і Олександр Талавчук, головний фахівець НВО "Созида-

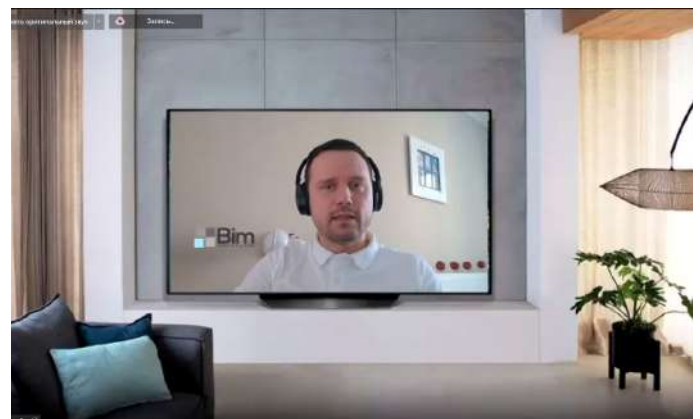
тель" Алла Ярошенко, керівники провідних проектних організацій України.

Про практичний досвід впровадження елементів BIM-технологій у будівництві розповіли зарубіжні фахівці: директор Центру ціноутворення в будівництві Республіки Білорусь Геннадій Пурс, продакт-менеджер компанії SENKROC-4 – розробника баз даних цін будівельних матеріалів і програмного забезпечення з оцінки вартості будівельних робіт (Словаччина) Петер Цукеник, професор Словацького технологічного університету, віце-президент BIM-Асоціації Словаччини Томаш Фунтік, представник Федерації європейської будівельної промисловості Андре Поддубни.

На засіданні комітету висловлено ряд пропозицій та рекомендацій щодо практичних аспектів реалізації Концепції, які будуть враховані при опрацюванні підсумкового документа.

Його планується надіслати профільним організаціям для врахування в роботі над відповідними документами у розвиток Концепції.

**Прес-служба
Будівельної палати України**

Доповідь Голови комітету Будівельної палати України з питань розвитку нових інформаційних технологій у будівництві, віце-президента БПУ, к.е.н. М.А.Величко на засіданні комітету БПУ 25 березня 2021 року

Шановні колеги і колежанки!

Кабінет Міністрів України затвердив розроблену Мінрегіоном Концепцію впровадження технологій будівельного інформаційного моделювання (BIM-технологій) в Україні, а також план заходів з її реалізації. Відповідне розпорядження було прийнято 17 лютого.

Концепція визначає механізми впровадження BIM-технології у будівництві як інструменту для подальшої цифрової трансформації будівельної галузі України, розрахована до 2025 року і буде реалізовуватись поетапно.

На початковому етапі протягом 2021 – 2022 років передбачається:

розробити та затвердити необхідні зміни в акти законодавства у сфері застосування BIM-технологій;

прийняти нормативні документи (стандарти), гармонізовані з міжнародними та європейськими нормативними документами із будівельного інформаційного моделювання;

прийняти національні стандарти, які визначають основні вимоги до проектної документації та проведення експертизи;

затвердити Національний класифікатор будівель і споруд та Національний класифікатор будівельної продукції, матеріалів, робіт та послуг;

розробити проекти повторного використання для пріоритетних об'єктів соціальної інфраструктури, створених із використанням BIM-технологій;

розробити методику визначення та оцінювання життєвого циклу об'єктів будівництва;

забезпечити умови для навчання (підвищення кваліфікації) щодо використання BIM-технологій у будівництві.

На другому етапі з 2023 до 2025 року передбачається:

забезпечити повну актуалізацію будівельних норм з урахуванням особливостей застосування BIM-технологій;

забезпечити реалізацію пілотних проектів будівництва з використанням будівельного інформаційного моделювання на рівні не менше ніж 10 відсотків проектів будівництва, що

фінансуються за рахунок видатків державного бюджету.

Давайте розглянемо перші кроки впровадження BIM-технологій, зокрема проаналізуємо як готуються до прийняття національні стандарти, які визначають основні вимоги до проектної документації та проведення експертизи з урахуванням імплементації BIM-моделювання. Проект Зміни №2 до ДБН 2.2-3:2014, оприлюднений на сайті ДП НДІБВ, на великий жаль, визиває багато питань, тому що в якості методу впровадження BIM-технологій пропонується метод, завдяки якому проєктувальники зобов'язані у складі проектної документації розробити BIM-модель повного циклу з урахуванням вартості об'єкта будівництва та його життєвого циклу.

Згідно проекту Зміни №2 ДБН 2.2-3:2014, до складу технічного завдання і складу проектної документації внесені кардинальні вимоги стосовно урахування впровадження будівельного інформаційного моделювання. При цьому вимоги до складу та змісту інформаційної моделі повинні відповідати ДСТУ ISO 19650-1 і ДСТУ ISO 14040.

Слід наголосити, що для створення BIM-моделі повного циклу, вимоги європейських ДСТУ ISO 19650-1 і ДСТУ ISO 14040 повинні бути гармонізовані з вимогами національної системи ціноутворення і з національною методикою оцінювання життєвого циклу об'єктів будівництва, а процес адаптації повинен включати не тільки переведення зазначених стандартів з англійської мови.

Так, наприклад, виникає питання щодо п.9.10 Розділу, що присвячено складу робочої документації Зміни №2 ДБН 2.2-3:2014 «Проектна документація в електронному вигляді має містити цифрові ідентифікатори і параметри укрупнених конструктивних елементів об'єкту».

У цьому контексті, слід нагадати, що складовою частиною інформаційних технологій в будівництві є національні класифікатори будівельних робіт та послуг. Згідно з Законом «Про стандартизацію» національні класифікатори та процедури їх розроблення затверджує

центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку. Тому перед внесенням кардинальних розпорядчих змін до порядку розроблення проектної документації, необхідно, в першу чергу, вирішити питання створення єдиного інформаційного простору, в якому на єдиних принципах класифікується і кодується інформація, що пов'язана з об'єктом будівництва.

Незаперечним є той факт, що комп'ютерні (розрахункові) моделі, призначені для блиц-аналізування вартості будівництва від конкретних запроєктованих параметрів, в ідеальній ситуації, повинні мати повністю параметричну структуру, тобто кожне значення має бути пов'язане із параметром, який у разі його зміни призводить до змінення всіх інших похідних від нього витрат.

Але, на великий жаль, національний класифікатор, в якому будуть сгруповані будівельні роботи згідно необхідних параметрів ще не розроблено, тому виникає питання стосовно того: де проектувальник на стадії розроблення робочої документації візьме ці ідентифікатори?

Не менший сумнів визиває і зміна до переліку даних, які надаються замовником і зміна до складу даних проекту, так, наприклад,

пунктом 5 Додатку А в перелік даних, які надаються замовником! пропонується додати «Дані для розроблення рішень з організації будівництва і складання кошторисної документації, в тому числі з використанням інформаційного моделювання»- тобто замовник також повинен будувати BIM-моделі?

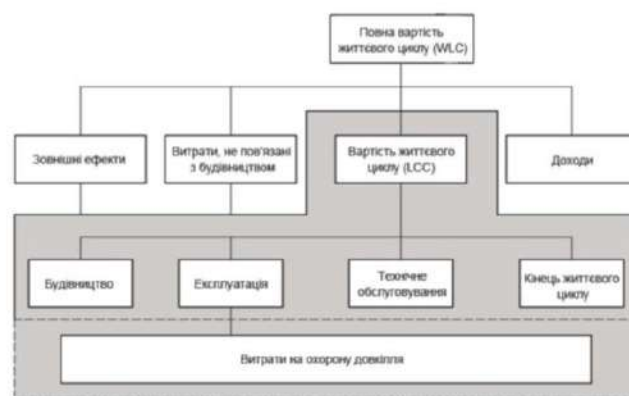
В пункт 6 Додатку А Зміною №2 долучаються дані, які надаються замовником щодо оцінювання життєвого циклу об'єкта будівництва за ДСТУ ISO-14040.

Аналогічні пункти включені як вимоги до розроблення проектної документації, що називається «навіріст», тому що сьогодні тільки розробляються нові порядки з оцінювання вартості будівництва і проектувальних робіт, а для побудови BIM-моделі необхідні нові правила оцінки вартості, які повинні кореспондуватися з національним класифікатором, нові укрупнені норми або хоча б повинна бути прийнята методологія укрупнення існуючих РЕКН.

Щодо оцінювання життєвого циклу об'єкта

будівництва у складі проектної документації за ДСТУ ISO-14040, необхідно згадати, що життєвий цикл охоплює всі етапи: від будівництва, експлуатації та технічного обслуговування до закінчення строку експлуатації, включно з виведенням з експлуатації, демонтажем та утилізацією.

На малюнку стандарту ДСТУ ISO 15686_5 наведено графічне зображення витрат, які має бути охоплено оцінюванням вартості життєвого циклу, а також діапазон витрат і доходів, які має бути розглянуто як вартість повного життєвого циклу.

Як бачимо з малюнка основними складовими оцінювання життєвого циклу залишаються вартість будівництва, експлуатації, технічного обслуговування, які також є невід'ємною частиною системи ціноутворення.

Ще раз нагадаємо, що всі європейські стандарти передбачають у якості оцінювання вартості будівництва об'єкта і оцінювання його життєвого циклу- порівняння між альтернативними варіантами, який пропонує ринок. Безумовно в розвинутих країнах з розвинутим рівнем цифровізації і напрацьованими базами даних цін на будівельні роботи і матеріали- це можливо і доречно, але українська будівельна галузь наразі має дуже низький рівень цифровізації і не має навіть актуалізованих баз даних цін щодо будівельних матеріалів, не говорячи про дані вартості будівництва тих чи інших об'єктів, які сьогодні при нашій системі оподаткування за звичаєм є комерційною таємницею.

Дуже наглядний приклад використання альтернативного співставлення ми спостерігаємо згідно ДСТУ 1.1-7: «Порядку визначення вартості проектно-вишукувальних робіт», я-

ким було прийнято визначення вартості проектних робіт за вартістю об'єктів аналогів і, якщо до об'єктів-аналогів не виробничого призначення можливо застосувати цей метод, тому що в Україні регулярно публікуються усередненні дані про вартість 1 м² житла по регіонам України, опосередкована вартість 1 койко-місця у лікарні, 1 місця учня у навчальному закладі тощо, то подібних даних в промисловості і енергетиці ми не знайдемо.

Тому сьогодні перед нами тільки два шляхи-перший революційний-повністю перейти на європейський шлях оцінювання вартості будівництва і для цього негайно створити повноцінні бази даних вартості побудованих об'єктів, вартості капітальних ремонтів і техобслуговування, цін на будівельні матеріали і експлуатацію машин і механізмів з чутливістю до нашого нестабільного валютного курсу.

Стосовно чутливості - у стандарті ДСТУ ISO 14040 надається поняття «вартість грошей за врахування фактора часу» тобто у відношенні до інвестування вартість грошей залежить від точної дати їх отримання або сплатування-цю точність як раз і повинні забезпечити електронні бази даних.

Поступовий еволюційний метод означає реформування вітчизняної системи ціноутворення з урахуванням вимог BIM-моделювання, але при цьому з урахуванням національних особливостей і з поступовим створенням необхідних для порівняння вартості зазначених баз даних.

Обидві методи потребують створення в першу чергу інструменту для проєктувальника тобто наявність необхідних достовірних баз даних в розрізі ціноутворюючих вартості будівництва. Хочу зазначити-бази даних повинні містити ціни на будівельні матеріали в першу чергу вітчизняних виробників і оперативно відображати їх зміну. Наприклад, сьогодні у нас є дуже великі напрацювання стосовно актуальних РЕКН на дорожнє будівництво, виконані доволі великі об'єми будівельних робіт в рамках проєкту «Велике будівництво» дають змогу створення укрупнених показників при оцінюванні вартості дорожніх робіт.

Повертаючись до аналізу змін до ДБН, визнають занепокоєння зміни до пункту 15 Додатку Б: «до переліку основних даних та вимог технічного завдання додається необхідність

опису процедур обміну інформацією між учасниками проєктування та будівництва, технології її створення, складу та змісту вимог щодо створення проєкту та правил інформаційного моделювання». Дозвольте запитати: ми починаємо перекладати на замовника і проєктувальника функції ІТ-фахівця? В усіх розвинутих країнах процедури обміну інформацією вирішують ІТ-фахівців-розробники програмного забезпечення, а для проєктувальника-користувача програмного забезпечення, обмін даними - це один клік комп'ютерної миші.

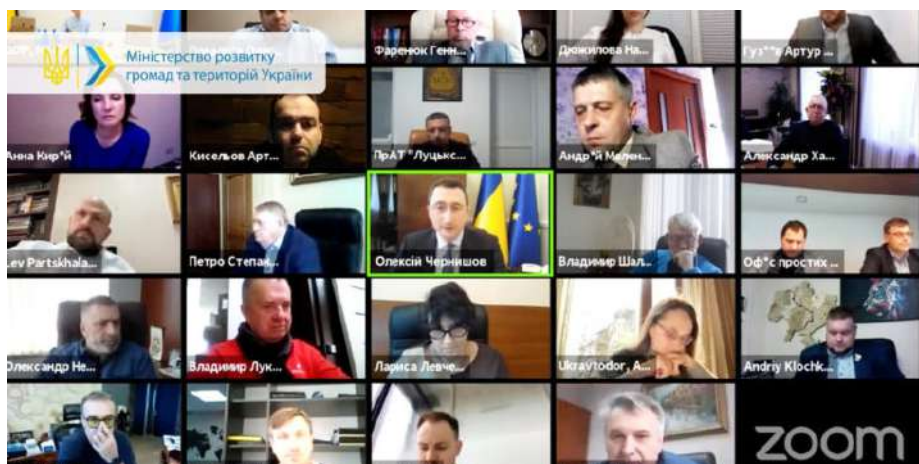
На протязі всього тексту зміни №2 до ДБН 2.2-3:2014 ми зустрічаємо вимоги включати до складу вишукувальних, проектних і наукових робіт інформаційні моделі з приміткою «за необхідністю». Не важко представити, як невизначений термін «за необхідністю» будуть трактувати усі учасники інвестиційного процесу, включаючи контролюючі органи, як говориться на власний розум і з урахуванням власних інтересів.

Слід звернути увагу авторів зміни до ДБН, що тільки на другому етапі 2023-2025р пропонується забезпечити реалізацію пілотних проєктів будівництва з використанням будівельного інформаційного моделювання. Тому на наш погляд, основний документ стосовно складу та змісту проєктної документації повинен кореспондуватися з програмою заходів щодо імплементації BIM-технологій в Україні і не вимагати від проєктувальника неможливого.

І на останнє: проєктна галузь сьогодні знаходиться у критичному стані, невірні кроки з сертифікації, вимоги тендерного законодавства без урахування особливостей інтелектуальної праці проєктувальників призвели до занепаду великої кількості проєктних організацій. Персональну відповідальність сертифікованих проєктувальників і експертів ми ввели, але креслення сьогодні не тільки не стали краще, але на порядок гірше, сьогодні із 100% проєктів, згідно яких наша організація будує об'єкти-70% розроблені в Італії, Німеччині, Турції, Китаї. Невірні кроки щодо впровадження BIM-технології, створення BIM-менеджерів, як посередників між проєктувальниками і експертами можуть стати для галузі національного проєктування останніми.

У ПРОФІЛЬНОМУ КОМПІТЕТІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Реформування системи архітектурно-будівельного контролю продовжується

Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування провів круглий стіл на тему: «Реформування системи архітектурно-будівельного контролю в Україні», який пройшов у режимі відеоконференції.

Велике засідання голова комітету А.А.Клочко та заступниця голови О.О.Шуляк.

Учасники засідання розглянули запропоновану Мінрегіоном концепцію проекту Закону України

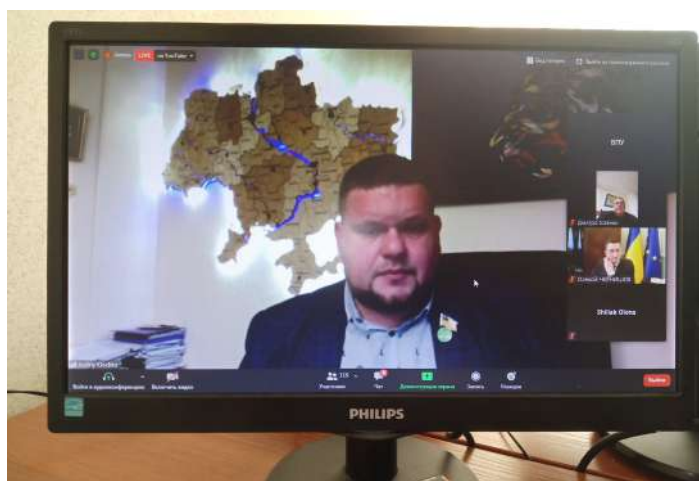
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування державного регулювання у сфері містобудування», яку презентував Міністр О.М.Чернишов.

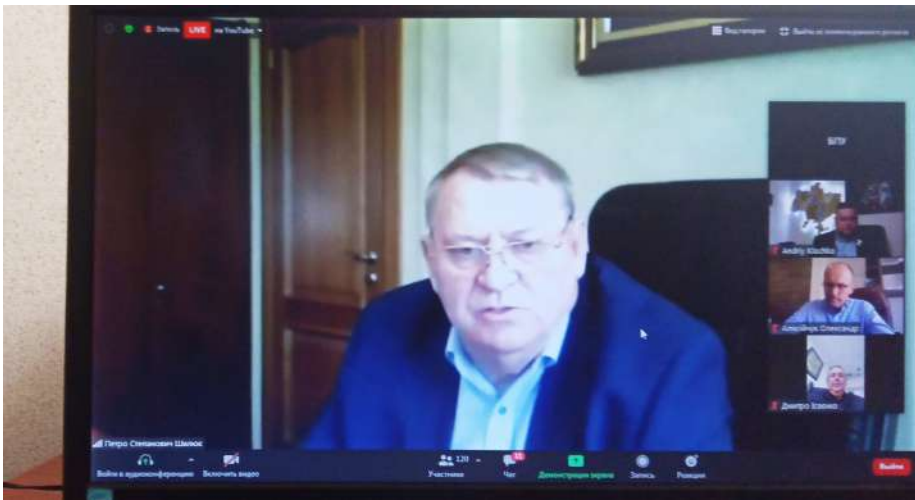
Концепція була розроблена та погоджена за результатами нарад проведених на платформі Мінрегіону за участі народних депутатів України, Асоціації міст України, Офісу простих рішень та результатів, та представників будівельного ринку. Даний законопроект направлений на комплексне реформування

сфери містобудування, його ухвалення дозволить запровадити концептуально нову прогресивну модель державного управління у галузі.

Важливим аспектом реформування є вимога побудови якісної системи державного контролю і нагляду містобудівної сфери, впровадження інституту по залученню юридичних осіб до здійснення містобудівного контролю та їхнього функціонального поєднання. Підґрунтям проведення загальнодержавної реформи містобудування стала потреба у побудові прозорої, ефективної системи управління в містобудівній діяльності та необхідності поетапного послаблення механізмів державного управління.

«Світовий досвід показує, що немає кращого способу боротьби з корупцією, ніж створення конкурентного прозорого ринкового сере-

довища, розумна регуляція та автоматизація надання послуг у відповідній сфері. Разом з тим, цей проєкт Закону є першим етапом реформи. Наступний – внесення змін в Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення щодо посилення персональної відповідальності у сфері містобудівної діяльності», – зауважив О.М. Чернишов.

Виступаючи в ході обговорення, президент Будівельної палати України, Герой України П.С.Шилюк загострив увагу на складній ситуації, в якій опинилися будівельники в період реформування контрольно-дозвільної системи. Непродуманість у проведенні реформ призвела до відчутного зниження обсягів прийнятого в експлуатацію житла, зазначив П.С. Шилюк, - до 5,6 млн.кв.м за підсумками 2020 року, тоді як в 2019-му здали 11 млн. кв.м.

Треба дати можливість будівельній галузі працювати, наголосив він, адже будівництво житла - це важливе соціально-економічне

завдання держави, це виконання зобов'язань перед інвесторами- фізичними особами, за кошти яких переважно і ведеться будівництво.

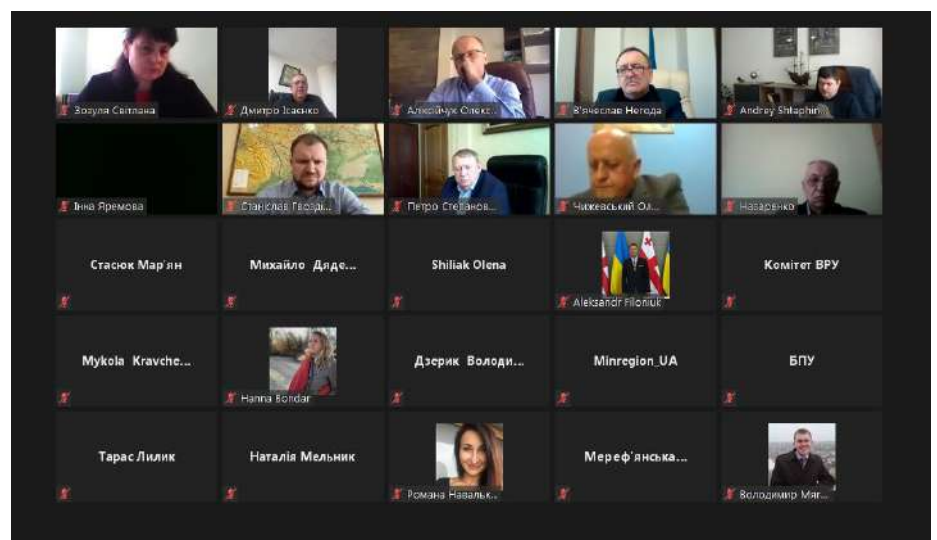
П.С.Шилюк проаналізував запропоновану Концепцію, висловив ряд пропозицій щодо реформування системи арх-будконтролю. Зокрема, він висловив думку про необхідність посилення повноважень відповідальності місцевої влади щодо прийняття рішень у сфері будівництва, за розширення взаємодії між громадами та забудовниками. З огляду на відміну пайової участі, варто було б законодавчо закріпити норму про виділення 2-3%

новозбудованого житла місцевій громаді, що сприяло б вирішенню питань надання житла категоріям громадян, які потребують соціальної підтримки, водночас зменшувало б корупційні прояви, сказав П.С. Шилюк.

Міністр О.М.Чернишов повідомив у ході дискусії, що днями Уряд прийняв третю постанову, якою завершується перехідний період реформи. Ми вже маємо діючу єдину електронну систему у сфері містобудування, вона досить ефективно працює, сказав він. Слід рухатися далі, прийняти відповідні закони. Для цього будемо співпрацювати з народними депутатами, представниками будівельного ринку, громадськими організаціями сказав міністр.

В обговоренні питання круглого столу взяли участь народні депутати України, представники Асоціації міст України, Академії будівництва, керівники будівельних компаній, експерти.

Джерело: **Мінрегіон та Будівельна палата України**

БУДІВЕЛЬНА ПАЛАТА УКРАЇНИ

ІНЖЕНЕРНИЙ ЦЕНТР

Інженерний центр створено Будівельною палатою України для здійснення експертної, інвестиційної, науково-дослідницької та інших видів діяльності, що має сприяти підвищенню якості всього циклу будівництва від проектування будівельних споруд до їх введення в експлуатацію.

Основні завдання «Інженерного центру БПУ»:

- **Управління будівництвом** від формування концепції будівництва об'єкта архітектури до його введення в експлуатацію, в тому числі - надання інжинірингових послуг з будівництва: попередні техніко-економічні обґрунтування і дослідження, експертиза об'єкта і проекту, розробка програм фінансування будівництва, організація проектування, укладання договорів підряду, координація діяльності всіх учасників будівництва, а також консультації економічного, фінансового та іншого характеру.

- **Технічний нагляд за будівництвом об'єктів архітектури** з дотримання проектних рішень та вимог державних стандартів, будівельних норм і правил, а також за якістю виконуваних робіт та їх обсягів, своєчасного складання достовірної виконавчої документації, недопущення необґрунтованого збільшення вартості будівництва.

- **Фінансово-технічний аудит об'єктів і нових проектів**, що надаються на розгляд Будівельній палаті України, для їх впровадження в практику будівництва.

- **Формування бази статистичних даних** для коригування будівельних норм, рекомендацій та інструкцій при проектуванні, будівництві та експлуатації об'єктів.

Штат Інженерного центру укомплектований сертифікованими фахівцями з великим досвідом в будівництві. У разі необхідності, для консультацій і висновків спеціального характеру, залучаються висококваліфіковані фахівці і спеціалізовані організації.

Конт. тел.: +380 (68) 122-07-24, +380 (44) 577-39-47,
e-mail: budpalata@ukr.net